

KORXONA TO‘LOV TIZIMIDA MOBIL BANKING

Maripjonov Sardorbek

AndMI magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola yordamida korxonalar to‘lov tizimining rivojlanishi, mobil banking va to‘lov xizmatlarining takomillashuvi haqida bilib olinadi.

With the help of this article, you will learn about the development of the enterprise payment system, the improvement of mobile banking and payment services.

Kalit so‘zlar: Korxonalar, to‘lov, payment, PayPal, debet, mobil dasturlar.

Korxonalar to‘lov qobiliyatini oshirish uchun zamonaviy usullardan foydalanish mumkin. Masalan, onlayn to‘lov sistemalari va mobil prilojeniyalar orqali korxonalar maxsulotlarini sotib olish va to‘lash imkoniyatini beradi. Bundan tashqari, kredit karti va debet kartidagi chip texnologiyasidan foydalanish orqali esa, korxonalar hisob raqamiga tezkor to‘lov olish imkoniyati yaratiladi.

Boshqa usullar orasidagi elektron QR kod yordamida kassadan o‘tkaziladigan to‘lov sistemalari va avtomatik to‘lov mashinalari ham korxonalar mustaqil yoki juda katta sotuvchilar uchun yuksak xizmatlari sababli korxonalar to‘lov qobiliyatini oshirishda foydali bo‘ladi.

Shuningdek, korxonalar quyidagilarni amalga oshirish imkoniyatini qo‘llaydi:

1. Korxonalar to‘lov qobiliyatini oshirish uchun bank moliyaviy tizimini o‘zlashtirish va korxonalar va muloqotlarini tezkorlashtirish.

2. Korxonalar mustaqil onlayn to‘lov sistemasini o‘zlashtirish va bundan foydalanish orqali mos kassalarda bir nechta minutda to‘lov olish imkoniyatini yaratish.

3. To‘lov mashinalariga ko‘paytirilgan korxonalar sotuvchilariga havola etib, ularni ijtimoiy tizimdagi korxonalar profillariga ham bog‘lingan xizmatlarni ham foydalanishini tavsiya etadi.

4. O‘zbekistonda juda katta foyda keladigan plastik kartalar, ya‘ni loyalti kartalar nazoratidan guvohnomalar yordamida korxonalar sotuvchilariga chetdagi dastur yuzasidan to‘lov olish imkoniyati yaratiladi.

Hamma usullar korxonalar to‘lov qobiliyatini oshirishda foydali bo‘ladi va juda ko‘p korxonalar hozirda foyda keltirmoqdadir.

Korxonalar to‘lov qobiliyatini oshirishda zamonaviy usullardan foydalanish mumkin. Bu usullar yuk tashimasi, onlayn to‘lov sistemalari va elektron moliyaviy boshqaruv sistemalaridir.

1. Yuk tashimasi: Korxonada hamyongiy yakuniy mahsulotni olib borgan va moliyaviy hisob-kitobdagi savdo amaliyotining boshqa e'tiborga loyixalashtiriladigan bir xatarli jixatdir. Shuning uchun korxonada, savdo amaliyoti ostida yuk tashimasiga ishonadigan noto'g'rilikni kamaytirish uchun, yakuniy mahsulotni transport kompaniyasiga yuboradi.

2. Onlayn to'lov sistemalari: Xozirda yana bir zamonaviy usul – onlayn to'lov sistemalaridir. Kompaniya foydalanuvchilariga onlayn to'lov mexanizmi yordamida savdo amaliyotlarini to'lab bo'lish mumkin. Ushbu usulga malumotlarni to'g'ri kiritish va xatoliklarni kamaytirish imkoniyati bor.

3. Elektron moliyaviy boshqaruv sistemalari: Korxonada, elektron moliyaviy boshqaruv tizimini qo'llashi orqali, moliyaviy hisob-kitobdagi savdo amaliyotini avtomatlashtirishi mumkin. Bunga kompyuter programmalaridan foydalaniladigan juda katta e'tibor beriladi.

Ushbu usullar korxonalarining to'loq kobilyatini oshirishda zamonaviy usullardan foydalanish imkoniyatini beradi.

Korxonada to'lovi, ya'ni korxonaning belgilangan muddati ichida mamlakatning soliq qo'llab-quvvatlash organlari tomonidan talab qilingan mablag'. Korxonalar o'zlariga tegishli qonunlar va shartnomalar asosida soliq qo'llashlari kerak. To'lovlar esa odatda davlat-solig'i, tizimli soliq qo'llash yoki boshqa usullar orqali amalga oshiriladi. Korxonada to'lovlari mahsulot sotish-moliyaviy faoliyat uchun zarur bo'ladi va ularni to'lashning tizimi va shakllari korxonaning ko'rinishi, faoliyat turi va boshqalar bo'yicha o'zgarishi mumkin.

Zamonaviy to'lov tizimi, moliyaviy operatsiyalarni elektron tizim orqali bajarishni ta'minlaydi. Bu tizimda, naqd pul o'tkazish, kredit kartalari yoki mobil operatorlar orqali to'lov qilish mumkin. Shu bilan birga, bir qancha onlayn platformalar (PayPal, Stripe, Payoneer va h.k.) ham zamonaviy to'lov tizimlari sifatida hisoblanadi. Bu tizimlar, internet orqali xarid qilish va savdo amallarini osonlashtiradi va xususan onlayn bizneslar uchun juda foydali bo'ladi.

PayPal to'lov tizimi onlayn to'lovlar uchun xizmat ko'rsatadi. Uning foydalanuvchilari ro'yxatdan o'tganlar va shaxsiy hisoblar yaratishlari mumkin. PayPal hisobidagi mablag'lar bank kartlari yoki hisob varag'lari orqali qo'llanilishi mumkin. Ushbu tizimda xarajatlarni to'lash, pul o'tkazish va boshqa operatsiyalarni amalga oshirish ham mumkin. PayPalning shaxsiy hisoblari bepuldir, ammo bir necha shartlarga rioya qilishi kerak bo'ladi, masalan, komissiyalar bilan bog'liq ravishda.

Mobil banking moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish va bank xizmatlaridan foydalanish uchun smartfon yoki planshet kabi mobil qurilmadan foydalanishni anglatadi. Bunga mobil qurilmadagi kamera yordamida hisobdagi qoldiqlarni tekshirish, hisoblar o'rtasida pul o'tkazish, to'lovlarni to'lash va cheklarni depozit

qilish kabi faoliyatlar kiradi. Mobil banking mijozlarga bank filialiga jismoniy tashrif buyurmasdan yoki kompyuterdan foydalanmasdan turib, o'z mablag'larini boshqarish imkonini beradi. Shuningdek, u an'anaviy bank xizmatlaridan oson foydalana olmaydigan mijozlar uchun qulaylik va foydalanish imkoniyatini oshiradi.

Mobil banking afzalliklari:

Mobil ilova orqali masofadan turib bank xizmatlaridan foydalanish;

Vaqtni tejash (operatsiyalarning tezkor ravishda amalga oshishi va to'lov uchun kassaga borish hojati yo'qligi);

Kuniga 24 soat ishlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. <https://finlit.uz/uz/articles/payments-and-transfers/mobile-bank/>
2. <https://cyberleninka.ru/article/n/tijorat-banklarida-zamonaviy-axborot-texnologiyalaridan-foydalanishni-takomillashtirish>
3. Трофимов Д. В. Конкуренентоспособност розничных банков [Электронный ресурс] / Д. В. Трофимов// Управление экономическими системами. - 2013. - №58. - Режим доступа: <http://uecs.ru/finansi-i-kredit>;